

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Newsletter

Americký program

1/2010

V tomto vydání najdete

Evo Morales obhájil svůj post v prezidentských volbách

Diplomatické napětí mezi Argentinou a USA

Calderónov návrh politickej reformy

Navíc v tomto čísle: VOLEBNÍ POZOROVATEL

Zpravodajství

Argentina

Duhalde a Menem chtějí kandidovat v prezidentských volbách v roce 2011

Manžel současné prezidentky Cristiny Fernández a její předchůdce na tomto postu, Néstor Kirchner, byl donedávna považován za jistého kandidáta vládního seskupení Partido Justicialista (PJ) pro prezidentské volby v roce 2011, i když on sám se k otázce kandidatury zatím nevyjádřil. Tento měsíc však svůj úmysl postavit se ve volbách proti Kirchnerovi za PJ potvrdili další dva bývalí argentinští prezidenti, Eduardo Duhalde (2002 – 2003) a Carlos Menem (1989 – 1999). Ti by mohli těžit z velmi malé popularity manželského páru Kirchnerů u veřejnosti (podle průzkumu společnosti CID Gallup z listopadu 2009 podpora argentinské prezidentky mezi občany dosáhla pouhých 20%). O Menemově kandidatuře ovšem mnozí pochybují, neboť v roce 2003, kdy byl protikandidátem Néstora Kirchnera, ve druhém kole odstoupil, a v roce 2007, kdy rovněž oznámil svůj záměr bojovat o prezidentský úřad, nakonec nekandidoval vůbec.

Z řad opozice by o prezidentské křeslo rád bojoval podnikatel Francisco de Narváez z PJ disidente, který Néstorovi Kirchnerovi uštědřil tvrdou porážku v červnových parlamentních volbách. O de Narváezově kandidatuře však zřejmě bude rozhodovat soud, jelikož se narodil v Kolumbii, a ne v Argentině, což je zákonná podmínka pro prezidentské kandidáty. V dalším opozičním uskupení, Unión Cívica Radical (UCR), se v souvislosti s prezidentskou kandidaturou nejvíce objevuje jméno viceprezidenta Julia Cobose, bývalého přívržence vládních kruhů, který je však nyní otevřeně v opozici. Konzervativní Propuesta Republicana (PRO) by v tuto chvíli pravděpodobně podpořila silně protivládního primátora Buenos Aires Mauricio Macriho.

Diplomatické napětí mezi Argentinou a USA

V polovině prosince navštívil čerstvě jmenovaný náměstek americké ministryně zahraničí Hillary Clintonové pro Latinskou Ameriku Arturo Valenzuela čtyři země tzv. Jižního kříže (Cono Sur) – Brazílii, Argentinu, Uruguay a Paraguay. Argentinská prezidentka, stejně jako nejvyšší představitel Brazílie, se rozhodli Valenzuela osobně nepřijmout. Jeho setkání s poradcem brazilského prezidenta pro mezinárodní záležitosti Markem Aureliem Garcíou bylo nakonec úspěšné, na rozdíl od jeho pobytu v Argentině, který vyvolal diplomatické napětí mezi oběma zeměmi.

Valenzuela se v Argentině setkal s předsedou vlády Aníbaelem Fernándezem, primátorem Buenos Aires Mauriciem Macrim, viceprezidentem Juliem Cobosem, ale také s americkými podnikateli působícími v Argentině. Právě jejich obavy týkající se právní nejistoty a řízení ekonomiky v zemi, jež Valenzuela tlumočil argentinskému tisku, se staly příčinou výše zmíněných neshod a silné kritiky ze strany argentinských ministerstev vnitra, zahraničí a spravedlnosti, nemluvě o osobní kritice Néstora Kirchnera, lídra vládního peronistického uskupení Partido Justicialista (PJ), bývalého prezidenta a manžela současné hlavy státu. Podle mluvčího amerického ministerstva zahraničí jsou obě země v kontaktu za účelem objasnění Valenzuelových výroků. Diplomatické vztahy jsou však nadále napjaté.

Brazílie

Brazílie chce vyšetřit zločiny proti lidskosti

Brazilská vláda uvažuje o zřízení „komise pravdy“, která by vyšetřovala zločiny proti lidskosti spáchané v době vojenských diktatur z let 1964 -1985. V tomto období mělo dojít k mučení 20 000 lidí a k zabití 400 politických oponentů režimu.

Paulo Vannuchi, ministr pro lidská práva a autor návrhu, upozorňuje na fakt, že za mučení během vojenské diktatury nebyl nikdo potrestán. Důvodem byla amnestie z roku 1979, která umožnila návrat politicky exponovaných lidí v diktátorském režimu, a to včetně těch, kteří se podíleli na mučení vězňů. V současné době je právě z těchto důvodů amnestie přezkoumávána nejvyšším soudem.

Prezident Lula da Silva usiluje o zřízení vyšetřovací komise po vzoru Chile, Argentiny a Uruguayi, které dokázaly své zločince postavit před spravedlnost. Například v roce 2004 Vrchní soud v Chile rozhodl o možnosti soudu v případě Pinocheta. Následně byl bývalý prezident obviněn z několika zločinů proti lidskosti a odsouzen k domácímu vězení.

Návrh zákona o zřízení „komise pravdy“ vyvolal značné kontroverze, neboť se jedná o revokaci starých případů a otevírání hlubokých ran ve společnosti. Například ministr obrany, Nelson Jobim, uvažuje v této souvislosti o své rezignaci. Prezident mu musel slíbit, že návrh zákona bude před projednáním Kongresem ještě přepracován.

Podle některých lidí postižených diktátorským režimem by ale Komise mohla přispět spíše k vytvoření tlusté čáry za minulostí a k usmíření než vyústit v procesy s bývalými vojáky jako v jiných zemích Latinské Ameriky.

Deník Le Monde jmenoval brazilského prezidenta mužem roku

Francouzský deník Le Monde označil prezidenta Lulu da Silvu za Muže roku. Je to vůbec poprvé v historii, kdy k něčemu podobnému francouzský deník přistoupil. Le Monde například uvádí, že Lula, který opouští úřad na konci roku 2010, aniž by si změnou ústavy zajistil znovuzvolení, je skutečný demokrat a bojovník proti chudobě. Dále je Lula označen za tvář rozvojového světa a především celé Latinské Ameriky, která díky němu získala ve světě „nový obraz“. Lula byl navíc prvním latinskoamerickým prezidentem, kterého přijal v Bílém domě nově zvolený americký prezident Barack Obama. Ten Lulu později označil za nejoblíbenějšího politika na světě.

Článek však neuvádí pouze pozitivní informace. Poukazuje se také na fakt, že Brazílie je hluboce rozdělena na bohatý jih a chudý sever. Rovněž základní školství, zdravotní systém a justice trpí mnoha nedostatky.

Bolívie

Evo Morales obhájil svůj post v prezidentských volbách

6. prosince se v Bolívii konaly prezidentské volby, které s velkou převahou dle očekávání vyhrál Evo Morales. Se svou stranou Hnutí za socialismus (Movimiento al Socialismo, MAS) získal po přezkoumání 64,1% platných hlasů, zatímco jeho hlavní konkurent Manfred Reyes Villa (blok stran Plan Progreso Bolivia-Convergencia Nacional, PPB-CN) dosáhl jen na 26,6% hlasů. Volební výsledek nebyl velkým překvapením, Morales totiž měl již na základě předvolebních preferencí třicetiprocentní náskok před dalšími kandidáty. Prezident, který si tradičně zakládá na stabilní podpoře ze strany chudších vrstev, během kampaně záměrně zmírnil svou levicově orientovanou rétoriku, aby alespoň částečně získal na svou stranu i střední vrstvy společnosti. Ve výsledcích se záměr projevil a Morales zvítězil s větší převahou než v roce 2006, kdy získal necelých 54 % hlasů.

Nyní má prezident Morales vhodné podmínky pro implementaci nové ústavy, schválené v referendu v lednu 2009. V bolivijském Kongresu má jeho strana dvoutřetinové zastoupení, a Morales proto nebude muset pro svá rozhodnutí vyjednávat podporu opozice. Prezident sice zdůrazňuje, že znovu již v budoucnosti kandidovat nebude, ovšem i tak jeho nynější mandát potrvá až do roku 2015.

Bolívie opět vyloučena z obchodní smlouvy s USA

Prezident Spojených států amerických, Barack Obama prodloužil na konci roku obchodní smlouvu o preferenčním režimu ATPDEA (Andean Trade Promotion and Drug Eradication Act), ovšem stejně jako před rokem byla z této smlouvy vynechána Bolívie. Základy smlouvy byly položeny roku 2002. USA smlouvu uzavřely s Bolívií, Ekvádorem, Kolumbií a Peru a má za cíl podporovat místní průmyslovou výrobu a intenzivnější obchod s USA jako alternativu k výrobě a pašování drog. Bolívie je však z účasti na smlouvě vyloučena v důsledku diplomatického sporu se Spojenými státy v září 2008, kdy byl velvyslanec USA nařčen z podporování protivládních demonstrací v Bolívii a vyhoštěn ze země. Stejně tak byl následně z USA vyhoštěn bolivijský velvyslanec. USA také jako hlavní důvod neaplikace smlouvy uvádějí nedostatečnou snahu Bolívie v boji proti obchodu s drogami a tudíž neplnění podmínek smlouvy. Spor má ovšem i viditelnou politickou rovínu.

Chladný postoj k USA má Bolívie již od roku 2006, kdy se vedení země ujal Evo Morales, který odsuzuje USA jako ideologického nepřítele bránícího jeho zemi v rozvoji. Ostré výroky proti politikám USA nejsou v případě prezidenta Moralese výjimkou, ovšem i on si uvědomuje ekonomický význam smlouvy ATPDEA a nevýhodu plynoucí ze sníženého objemu možného vývozu bolivijských výrobků do USA. Ministr zahraničí David Choquehuanca se proto nechal slyšet, že přestože není třeba příliš spěchat, hodlá Bolívie v budoucnu jednat o nové obchodní smlouvě s USA, která by refletovala zájmy obou zemí.

Ekvádor

Stát versus média: dočasné omezení vysílání Teleamazonas

Ekvádorské kontrolní úřady demonstrovaly v praxi moc vlády nad sdělovacími prostředky. Na tři dny pozastavily vysílání televizní stanice Teleamazonas, která byla již v minulosti kritizována pro svůj protivládní postoj a údajné šíření falešných zpráv. Důvodem výše zmíněného trestu bylo šíření zpráv, které mohly způsobit společenské nepokoje. Stanice se proti rozhodnutí odvolala s tvrzením, že takové omezení jejího vysílání bylo protiústavní. Zároveň s televizí přestala na omezenou dobu vysílat i rádiová stanice La Voz de Arutam. Té nyní hrozí definitivní zákaz činnosti, neboť byla obviněna z podporování násilí během demonstrací domorodých obyvatel před několika měsíci. V zemi se mezitím začaly objevovat obavy z omezování svobody projevu.

Případ se odehrává na pozadí procesu schvalování novely zákona o sdělovacích prostředcích. Návrhem intenzivně diskutovaného zákona se ke konci prosince začal oficiálně zabývat legislativní výbor parlamentu. Koalice, která stojí za návrhem novely, tvrdí, že je pouze nutné zavést lépe fungující mechanismus pro kontrolu médií a odmítá označení zákona za „náhubkový“. Přesto však sklídl návrh v několika bodech kritiku výboru pro lidská práva Organizace amerických států, podle níž jisté omezení svobody slova hrozí. První stanovisko samotného legislativního výboru je očekáváno na začátku roku.

Kanada

Konec funkčního období Paula Kennedyho

Poslední den roku 2009 je pro Paula Kennedyho posledním dnem v nejvyšší funkci v dozorčím orgánu nad federální policií CPC - Commission for public complaints against the RCMP (Royal Canadian Mounted Police). Do funkce v tomto nezávislém úřadě vytvořeném parlamentem přešel z postu federálního státního zástupce před čtyřmi lety.

Kennedy měl v první řadě za úkol vylepšit pověst RMCP. Zabýval se korupcí u policie, neprůhlednými vyšetřovacími metodami a zneužíváním pravomocí policie, která může při vyšetřování způsobem porušit zákon „rozumným a odpovídajícím“ vzhledem k závažnosti vyšetřovaného trestného činu. Kennedy proto vyzýval k auditu uvnitř policie a úpravě jejích pravomocí. Dostal se tak do mnoha střetů s představiteli RCMP, zejména v oblastech používání elektrického paralyzéry a v případech, kdy policie vyšetřovala případy vlastního překročení zákona. Na jeho straně stála i kanadská advokátní komora (Canadian Bar Association), která

požadovala pro policii povinnost získat povolení k protizákonnému jednání od soudce, tak jak to platí i pro samotné advokáty.

Během svého funkčního období se stal známým kritikem federální policie pro její časté porušování zákona, které bylo vydáváno za ochranu národní bezpečnosti. Známým případem je např. smrt polského občana Roberta Dziekanskeho v říjnu 2007 na letišti ve Vancouveru, který po zásahu elektrickým policejním paralyzérem zemřel na zástavu srdce. Ačkoliv byl Kennedy představitelem nezávislé instituce, neměl přístup k policejním spisům a dokumentům nutným ke kontrole RCMP. Kanadský parlament se jeho žádostí o rozšíření pravomocí a ustanovení nezávislých vyšetřovatelů pro RCMP zabýval, nicméně dospěl k závěru, že je dostatečné, když RCMP zasílá výroční zprávu poslancům. Zákon přitom vyžaduje ve výroční zprávě uvádět jen ty aktivity, které vedly nebo mohly vést ke zničení nebo škodě na majetku.

Po skončení Kennedyho mandátu zůstane CPC bez výkonného vedení, jelikož náhradník nebyl jmenován. Kanadská vláda navíc Paulu Kennedymu nesdělila důvod, proč nebyl do této funkce znovu dosazen. Pokud budou pochybnosti o RCMP přetrvávat, mohou jednotlivé kanadské provincie zvažovat ukončení spolupráce s touto federální policejní institucí

Kolumbie

Rok 2010 ve znamení schválení dohod o zóně volného obchodu s EU a USA?

Osud dohody o vytvoření zóny volného obchodu mezi Kolumbií a USA – podepsané v roce 2006 - se stal tématem měsíce v obou zemích. Kolumbijská velvyslankyně v USA, Carolina Barco předeslala, že existují značné šance pro schválení dohody do amerických listopadových voleb v roce 2010. Tento odhad velvyslankyně obhajovala tím, že prezident Obama se již vyrovnal s tématy domácí politiky (reforma zdravotnictví a ekonomická krize) a dohoda s Kolumbií představuje možné řešení nezaměstnanosti, jež ekonomickou krizi doprovází. Na americké straně to byli republikánští kongresmani, kteří se chopili iniciativy a vyzvali prezidenta Obamu ke schválení dohody o volném obchodu nejen s Kolumbií, ale rovněž s Panamou a Jižní Koreou. Samotný prezident Obama se zdá být této možnosti nakloněn, a to i přes to, že se během své volební kampaně vůči této dohodě kampaně stavěl velmi negativně. Projednávání dohody ale v Kongresu narazí s jistotou na odpor demokratických poslanců a senátorů.

Diskuze o schválení dohody o zóně volného obchodu se rozvinula rovněž na druhé straně oceánu, tedy v Evropském parlamentu. Kolumbijská CUT (Central Unitaria del Trabajo) spolu s několika dalšími evropskými odborovými organizacemi usilovala svým vystoupením před Evropským parlamentem odradit europoslance od schválení dohody, která by vytvořila zónu volného obchodu mezi EU a Kolumbií. Reprezentanti CUT argumentovali 25% nárůstem vražd odborářů, což považují za výraz nedostatečné ochrany a zajištění práv ze strany státu. Mezi kolumbijskými odborovými organizacemi však neexistuje jednota. Některé menší odborové organizace (Sintracontexta a Sintraimusa) odmítly vystoupení CUT s tím, že tato centrála nereprezentuje většinový názor. Podle nich naopak došlo k výraznému zlepšení situace v Kolumbii.

Kuba

Vláda zveřejnila údaje o ekonomice: růst bude jen minimální

Na konci prosince kubánský ministr hospodářství a plánování Marino Murillo předstoupil před Národní shromáždění a představil zprávu o současném stavu kubánské ekonomiky. Vzhledem ke skutečnosti, že ostrov silně zasáhla finanční a ekonomická krize, byl tento projev s napětím očekáván. V poslední době se navíc začala objevovat určitá sebekritika režimu - Raúl Castro dokonce zmínil nedostatečnou produktivitu práce, jež má negativní dopad na výkonnost ekonomiky.

Kubánské ministerstvo financí původně předpokládalo, že ekonomika v roce 2009 poroste o 6 %. Nicméně podle oficiálních údajů rostla jen o 1,4 %. V minulém roce poklesl zejména dovoz (o více než 37 %), vývoz se snížil o 22 %. Dále pak ministr uvedl, že produktivita práce se snížila o 1,1 %. V roce 2010 se předpokládá, že hospodářství poroste pouze o 1,9 %.

Ekonomický pokles podnítil vládu k přijetí řady opatření v hospodářské oblasti. Došlo ke snížení dovozu, což se negativně projevilo na potravinářském průmyslu. Kuba je totiž zemí závislou na dovozu potravin. Vláda omezila i spotřebu energie. Kubánský ministr Murillo přitom uvedl, že ekonomický pokles není jen důsledkem finanční krize, ale že je způsoben také dlouholetým americkým ekonomickým embargem a přírodními katastrofami z roku 2008.

Mexiko

Zavraždenie bossa popredného kartelu

Mexickej armáde sa v polovici mesiaca podarilo pri protidrogovej operácii zastrelit' jedného z najvýznamnejších predstaviteľov kartelovej scény v krajine – bossa kartelu Beltrán-Leyva - Marcosa Artura Beltrána-Leyvu, prezývaného „El Barbas“. Armáda ho sledovala spolu s celým jeho štábom počas niekoľkých dní a zaútočila na nich v meste Cuernavaca. Pri operácii, v rámci ktorej došlo k prestrelke medzi armádou a kartelom, zahynuli okrem Beltrána-Leyvu aj štyri ďalší členovia kartelu, ktorí pôsobili ako jeho ochranka. Samotný Beltrán-Leyva patril dlhodobo k najnásilnejším a najhľadanejším bossom mexických kartelov a zatykač na neho bol vydaný aj v USA. Úspech, ktorý mexická armáda jeho zabitím dosiahla, bol okamžite pozitívne ohodnotený nielen mexickým prezidentom Calderónom, ale aj jeho americkým náprotivkom Obamom, ktorý vyjadril pripravenosť pokračovať v kooperácii s Mexikom pri boji s kartelmi.

V súvislosti s touto akciou však došlo aj k sporným momentom. Najkontroverzejším z nich bolo preniknutie fotografie zakrvavenej mŕtvolky Beltrána-Leyvu pokrytej mexickými a americkými bankovkami na verejnosť. Fotografia okamžite uverejnili národné i medzinárodné denníky a vyvolala negatívne reakcie. V tejto súvislosti sa už začalo vyšetrovanie, ktoré má odhaliť pôvodcu i distribútorov tejto fotografie. Okrem toho došlo aj ku krvavej pomste kartelu, keďže pár dní po operácii zavraždili zabijaci niekoľko členov rodiny vojaka, ktorý zahynul pri prestrelke s kartelom.

Ďalším závažným dôsledkom operácie, na ktorý upozornil aj generálny prokurátor Mexika Arturo Chávez, môže byť vnútrokartelový boj o nástupníctvo, ktorý sa môže rozpútať pri snahe ostatných popredných členov kartelu získať líderstvo po zosnulom bossovi. K tejto hrozbe je nevyhnutné

priradiť aj možnosť, že ostatné kartely sa túto situáciu budú snažiť využiť vo svoj prospech a podniknú násilné akcie na oslabenie a roztrieštenie sily kartelu. Násilie drogových kartelov pritom počas uplynulého roka 2009 dosiahlo najvyššej miery a počet obetí, ktorý denník El Universal odhaduje na viac ako 7000, už dávno presiahol aj dovedy najvyššiu hodnotu takmer 5700 obetí z roku 2008.

Calderónov návrh politickej reformy

Prezident Felipe Calderón predstavil svoj návrh reformy politickej scény v krajine. Plán, ktorý zavádza množstvo zmien a novín do mexického politického systému, už zaslal členom Kongresu, ktorí by ho mali prerokovať na februárovej schôdzi. Hlavnými bodmi reformy sú zavedenie druhého kola pri voľbách prezidenta, do ktorého by mali postúpiť dvaja najúspešnejší kandidáti z prvého kola, či zníženie počtu poslancov v Snemovni ale aj Senáte. Ďalším významným prvkom by malo byť zavedenie možnosti znovuzvolenia starostov a poslancov, ktoré je zakázané v ústave už od roku 1930. Takmer všetky volené posty v Mexiku sú bez možnosti znovuzvolenia, čo doteraz väčšina občanov vnímala ako jeden z nástrojov boja proti korupcii v politike, a historické štandardy krajiny tak hovoria proti jej zavedeniu.

Motiváciou Calderónovho reformného návrhu je podľa jeho slov snaha o prekonanie občanmi vnímaného odstupku medzi politikmi a voličmi ako aj pokus o agilizovanie legislatívneho procesu v Kongrese znížením počtu jeho členov, čo navyše prinesie aj zníženie finančných výdavkov. Prezidentov návrh má podporu jeho strany PAN, pričom aj najväčšia strana v Snemovni – PRI – vyjadrila ochotu rokovať o zásadných zmenách v politickom systéme navrhnutých prezidentom.

Nikaragua

Kongres odsúdil rozhodnutie Najvyššieho súdu o možnosti opätovnej Ortegovej kandidatúry

Nikaragujský kongres vydal nezáväznú vyhlásenie, v ktorom odsúdil rozhodnutie Najvyššieho súdu, ktorý v októbri vyhlásil ústavný článok č. 147 o nemožnosti znovu sa uchádzať o mandát prezidenta za neaplikovateľný pre prípad terajšieho prezidenta Daniela Ortegu. Súd mu totiž de facto otvoril možnosť kandidovať aj v nasledujúcich prezidentských voľbách, ktoré sa uskutočnia v roku 2011. Kongres, kde nemá Ortega a jeho strana väčšinu, v hlasovaní odsúdil rozhodnutie súdu a obvinil súdnu moc z vmiešavania sa do výlučných právomocí legislatívy. Opoziční liberálni poslanci argumentovali tým, že Najvyšší súd nemá právo takýmto spôsobom meniť platnosť ústavy, nakoľko právomoc ústavných zmien náleží Kongresu ako najvyššiemu legislatívnemu orgánu krajiny. Rozhodnutie súdu označili za skrytý pokus o zmenu ústavy.

Prezident Ortega sa od celého problému drží stranou, avšak vo svojich vyhláseniach považuje rozhodnutie súdu za správne a podľa neho má napomôcť etablovaní demokracie v krajine. Súčasnú spory na politickej scéne prichádzajú v čase klesajúcej Ortegovej popularity medzi občanmi. Podľa posledného prieskumu denníka La Prensa až 60 % respondentov považuje Ortegu za autoritárskeho prezidenta. V otázke podpory politiky Ortegu sa 57 % občanov vyjadrilo nesúhlasne, zatiaľ čo súhlas s jeho politikou vyslovilo len 25 % respondentov.

Spojené státy americké

Prezident Obama představil novou strategii pro válku v Afghánistánu

Na začátku prosince oznámil Barack Obama vyslání 30 000 amerických vojáků do Afghánistánu s cílem zvrátit nepříznivý vývoj vojenského střetnutí v zemi. Rozhodnutí je výsledkem několikaměsíční debaty o dalším postupu vyvolané žádostí velitele spojeneckých vojsk v Afghánistánu generála McChrystala o posily, bez kterých by válka mohla být ztracena. Spolu s příslibenými posilami od aliančních partnerů přesáhne počet spojeneckých jednotek v zemi 100 000. Jejich cílem bude převzít iniciativu v boji, zlepšit bezpečnostní situaci v zemi, zejména v nestabilních provinciích Kandahár a Helmand, a urychlit proces budování afghánských národních bezpečnostních složek.

Prezident Obama se svým rozhodnutím snažil přesvědčit afghánské i pákistánské spojence o odhodlání USA dovést válku do vítězného konce a vyvinout na ně tlak, aby ani oni nepolevovali ve svém boji proti islamistům. Zároveň ovšem musel dát jasně najevo, že angažmá Spojených států v Afghánistánu bude mít svůj konec, neboť válka získává stále více kritiků, zejména kvůli rostoucím nákladům na životy amerických vojáků i na finanční prostředky. Proto Obama stanovil léto 2011 jako počátek stahování amerických jednotek.

Dalšími problematickými prvky zůstávají nepříliš dobré výsledky vlády prezidenta Karzáiho i otázka jak řešit situaci na území Pákistánu. Stávající strategie použití bezpilotných letounů je sice relativně úspěšná ve snaze o eliminaci příslušníků Talibanu, četné civilní oběti ovšem vyvolávají protiamerické nálady u pákistánské veřejnosti i politických představitelů.

Kongres schválil významné rozpočtové zákony

Obě komory Kongresu schválily a prezident Obama podepsal poslední z 12 hlavních rozpočtových zákonů nutných pro financování stávajícího fiskálního roku 2010, který začal 1. října 2009. Hlavní součástí zákona o celkovém objemu 626 miliard dolarů jsou náklady na národní obranu, včetně výdajů na bojové operace v Iráku a Afghánistánu ve výši 128 miliard. V této sumě ovšem není zahrnuto financování oznámeného navýšení počtu jednotek v Afghánistánu (jehož náklady se odhadují na milion USD ročně na jednoho vojáka), které bude Kongres muset schválit zvláštním zákonem.

Na jedné straně zákon počítá se zastavením projektu stíhacího letounu F-22, který Pentagon označil za neúčinný pro stávající potřeby amerických ozbrojených složek, což představuje vítězství Obamovy administrativy v boji za úspory ve výdajích na obranu; na druhé straně ovšem zákon dále počítá s jinými nákladnými projekty (prezidentský vrtulník VH71, transportéry C-17) a obsahuje řadu příkladů „porcování medvěda.“

Rozpočtový zákon dále krátkodobě prodloužil nebo obnovil celou řadu programů, jako například podporu v nezaměstnanosti či platby lékařům v rámci programu Medicare. Za poměrně malého zájmu médií byly též prodlouženy části kontroverzního Patriot Act, který dává federální vládě široké pravomoci v boji proti terorismu na území USA.

Sněmovna reprezentantů spolu se Senátem dále zároveň hlasovala pro navýšení povoleného federálního dluhu o 290 miliard dolarů, aby tak federální vláda mohla financovat své aktivity i v novém roce. Schválené navýšení ovšem bude stačit pouze do února 2010, což byla podmínka

konzervativních demokratických zákonodárců, kteří chtějí v lednu zahájit vážnou debatu na téma vyrovnávání schodku federálního rozpočtu.

Reforma zdravotní péče dál prochází Kongresem

Na Štědrý večer schválil americký Senát návrh reformy zdravotnictví. Stalo se tak přísně podle stranické příslušnosti, pro návrh zvedli ruku všichni Demokrati i nezávislí senátoři, naopak ani jeden Republikán návrh nepodpořil. Aby demokratičtí zákonodárci udrželi naprostou stranickou jednotu (k překonání konzervativní opozice bylo zapotřebí 60 hlasů), schválená verze obsahuje návrhu celou řadu ústupků, které měly za cíl získat podporu středových senátorů. Z nich nejzásadnějšími je rozhodnutí nenabídnout státní plán pojištění, omezení možnosti krytí potrátů pojištěními, která jsou dotována z federálního rozpočtu (požadavek Bena Nelsona z Nebrasky), a vyškrtnutí možnosti zakoupit si pokrytí v rámci systému Medicare pro občany starší 55 let (jedna z podmínek Joea Liebermana z Connecticutu). Celkově Senátem schválený návrh podle Congressional Budget Office splňuje rozpočtovou podmínku prezidenta Obamy neprohlubovat dlouhodobě federální deficit a podle odhadů by navýšil počet pojištěných o více než 30 milionů.

Kongres nyní čeká práce na sloučení schválených návrhů ze Sněmovny a Senátu. Obě verze jsou si podobné až na několik významných oblastí, a to zejména otázky potrátů, pokrytí nelegálních přistěhovalců anebo již zmiňovaného systému státního pojištění.

Prezident Obama navštívil Evropu

Barack Obama převzal v Oslu Nobelovu cenu za mír. Při této příležitosti přednesl jednu z definujících řečí na téma americké zahraniční politiky. Americký prezident připomněl, že cenu získal za příslib budoucích výsledků, spíše než za již dosažené úspěchy. Zároveň zopakoval dva klíčové body americké národněbezpečnostní politiky. Zaprvé, probíhající vojenské střetnutí v Afghánistánu je z amerického pohledu „spravedlivou válkou“, v jejímž rámci Spojené státy použijí veškerých prostředků nutných pro svoji obranu. Zadruhé, ačkoliv obecně USA dávají přednost společnému postupu se svými spojenci při zajišťování bezpečnosti, vyhrazují si právo jednat jednostranně při své obraně.

Hlavní náplní Obamovy evropské cesty byla účast na kodaňském klimatickém summitu, jehož výsledkem je dohoda o omezení nárůstu teplot o maximálně 2 stupně do roku 2050, která ovšem není právně závazná. Summit ukázal, že klíčem k celosvětové dohodě je spolupráce dvou největších producentů skleníkových plynů, USA (přepočteno na obyvatele) a Číny (v absolutních hodnotách), na kterou prezident Obama vyvíjel značný tlak a která má námitky zejména vůči navrhovanému verifikačnímu režimu. Vyjednávací pozice Spojených států je ovšem oslabena relativní skromností jimi navrhovaných závazků. Ministryně Clintonová sice přislíbila rozvojovým zemím 100 miliard dolarů ročně na výdaje spojené s adaptací na změny klimatu, americký slib snížit emise CO₂ o 4% v porovnání s rokem 1990 je ovšem velmi malý, zejména v porovnání s cíli EU. Situaci dále zhoršuje fakt, že Senát USA stále nepřijal zásadní klimatický zákon, který by jasně stanovil emisní limity a zavedl systém obchodu s emisními povolenkami.

VOLEBNÍ POZOROVATEL

VENEZUELA			
Typ voleb	<i>Parlamentní</i>		
Datum konání voleb	26. září 2010		
Kandidáti	Politické strany	Předběžné odhady preferencí	
	PSUV	50% +/-	
	Patria para Todos		
	Podemos		
	PCV		
	nejasný počet opozičních stran		
KOSTARIKA			
Typ voleb	<i>Prezidentské</i>		
Datum konání voleb	7. února 2010		
Kandidáti	Jméno	Stranická příslušnost	Předběžné odhady preferencí
	Laura	Partido Liberación Nacional (vládní strana)	cca 45-50 %
	Otto Guevara	Movimiento Libertario (opoziční strana)	10-15 %
	Ottón Solís	Partido Acción Ciudadana	cca 15 %
	Luis Fishman	Social Christian Unity Party	8-11%
KOLUMBIE			
Typ voleb	<i>Parlamentní</i>		
Datum konání voleb	14. března 2010		
Kandidáti	Stranická příslušnost		
	Kolumbijská liberální strana (<i>Partido Liberal Colombiano</i>)		
	Kolumbijská konzervativní strana (<i>Partido Conservador Colombiano</i>)		
	Sociální strana národní jednoty (<i>Partido Social de Unidad Nacional, také Partido de la U</i>)		
	Strana radikální změny (<i>Partido Cambio Radical</i>)		
	Alternativní demokratický pól (<i>Polo Democrático Alternativo</i>)		

KOLUMBIE			
Typ voleb	<i>Prezidentské</i>		
Datum konání voleb	30. května 2010		
Kandidáti	Jméno	Stranická příslušnost	Předběžné odhady preferencí (říjen 2009)*
	Rafael Pardo	Partido Liberal	7% / 5%
	Germán Vargas	Cambio Radical	3%/2%
	Gustavo Petro	Polo Democrático Alternativo	11% /8%
	Sergio Fajardo	Independiente	3% /8%
	Noemí Sanín	Partido Conservador	7%/3%
	Andres Felipe	Partido Conservador	11% /2%
	Juan Manuel	Partido de la U	11% /1%
	Alvaro Uribe	Partido de la U	0% / 63%
MEXIKO			
Typ voleb	<i>Guvernéra státu</i>		
Datum konání voleb	4. /5. července 2010		
Název státu	Název státu	Stranická příslušnost současného	
	Aguascalientes	PAN	
	Durango	PRI	
	Hidalgo	PRI	
	Chihuahua	PRI	
	Oaxaca	PRI	
	Puebla	PRI	
	Quintana Roo	PRI	
	Sinaloa (10.10.2010)	PRI	
	Tamaulipas	PRI	
	Tlaxcala	PAN	
	Veracruz	PRI	
	Zacatecas	PRD	

KOSTARIKA			
Typ voleb	<i>Parlamentní</i>		
Datum konání voleb	7. února 2010		
Kandidáti	Stranická příslušnost		
	Strana křesťansko sociální jednoty Social Christian Unity Party (PUSC)		
	Strana národního osvobození National Liberation Party (PLN)		
	Strana občanské akce Citizens' Action Party (PAC)		
	Libertariánské hnutí Libertarian Movement Party (PML)		
CHILE			
Typ voleb	<i>Prezidentské</i>		
Datum konání voleb	13. prosince 2009 (proběhlo 1.kolo voleb), druhé kolo voleb 10. ledna 2010		
Kandidáti	Jméno	Stranická příslušnost	Předběžné odhady preferencí
	Sebastián Piñera Echenique	Coalición por el Cambio	44,00%
	Eduardo Frei Ruiz-Tagle	Concertación (vládní kandidát)	19,00%
	Marco Enriquez-Ominami	opoziční nezáv. kandidát	30,00%
	Jorge Arrate Mac-Niven	Partido comunista de Chile	6,00%
BRAZÍLIE			
Typ voleb	<i>Prezidentské</i>		
Datum konání voleb	3. října 2010		
Kandidáti	Jméno	Stranická příslušnost	Předběžné odhady
	Dilma Rousseff	Strana pracujících (PT), Komunistická strana Brazílie	17%
	José Serra	Sociální demokracie (PSD) , Demokraté (DEM) a	38%
	Helena Heloísa	Levá fronta	10%
	Ciro Gomes	Socialistická lidová strana	13%
	Marina Silva	Strana zelených	6%

HAITI	
Typ voleb	<i>Parlamentní</i>
Datum konání voleb	28. února 2010
Kandidáti	Stranická příslušnost
	Fronta naděje (Fwon Lespwa/Front de l'Espoir)
	Koalice haitských sociálních demokratů (Fusion des Sociaux-Démocrates Haitienne)
	Křesťanská národní unie pro obnovu Haiti (Union Nationale Chrétienne pour la Reconstruction d'Haiti)
	Bojující lidová organizace (Oganizasyon Pèp Kap Lité)
	Demokratická aliance (Alyans/Alliance Démocratique)
	Latibonit v akci (Latibonit an Aksyon / L'Artibonite en Action)
BRAZÍLIE	
Typ voleb	<i>Parlamentní</i>
Datum konání voleb	3. října 2010
Kandidáti	Stranická příslušnost
	Democratas
	Partido Comunista do Brasil
	Partido Democrático Trabalhista
	Partido Democrata
	Partido Liberal
	Partido do Movimento Democrático Brasileiro
	Partido Progressista Brasileiro
	Partido Popular Socialista
	Partido Socialista Brasileiro
	Partido Social Democrático
	Partido da Social Democracia Brasileira
	Partido dos Trabalhadores
	Partido Trabalhista Brasileiro

Newsletter vyjadřuje názory autorů. Názory vyjádřené v textu nemusí být nutně stanoviskem Asociace pro mezinárodní otázky.

Koordinátor projektu: Naďa Závodníková Zpravodajství: Dalibor Bartoš, Jana Čagašová, Zuzana Dudová, Ivan Kováč, Monika Lörinczová, Simone Radačičová, Jiří Skoupý, Naďa Závodníková Korektury: Marie Petrovická Odborná editace: Jiří Skoupý, Naďa Závodníková Grafický návrh: Side2 Sazba: Petr Netuka Kontakt na redakci: newsletter.ap@amo.cz

---

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) Žitná 27, 110 00 Praha 1 Tel./Fax: +420 224 813 460 E-mail: info@amo.cz / www.amo.cz

---

© Asociace pro mezinárodní otázky 2010
